

**КЫРГЫЗ-ТҮРК МАНАС УНИВЕРСИТЕТИ
КООМДУК ИЛИМДЕР ИНСТИТУТУ
ЭКОНОМИКА БАҒЫТЫ**

**ВАЛЮТАЛЫК КУРС САЯСАТЫ ЖАНА АНЫН АЧЫК
ЭКОНОМИКАДАГЫ МАКРОЭКОНОМИКАЛЫК
ТААСИРЛЕРИ: КЫРГЫЗСТАН МИСАЛЫНДА**

МАГИСТРДИК ИШ

Нуриза Чекеева

Илимий жетекчи: Доц. м. а. Др. Дамира Байгонушова

БИШКЕК 2019

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган	:Нуриза Чекеева
Университет	:Кыргыз-Түрк “Манас” университети
Багыты	:Экономика
Иштин сыпаты	:Магистрдик диссертация
Беттердин саны	:xv+102
Бүтүрүү датасы	: 20/06/2019
Илимий жетекчи	:доц м.а., др. Дамира Байгонушова

Валюталык курс саясаты жана анын ачык экономикадагы макроэкономикалык таасирлери: Кыргызстан мисалында

Баалар жана алмашуу курсундагы мезгил мезгили менен кайталанып жаткан кескин термелүүлөр, узак мөөнөттүү финансылык каражаттардын тартыштыгынын сакталуусу, өндүрүштүн өнүгө албай, экономиканын импорттон көз карандылыгынын жыл сайын артуусу Улуттук банктын акча-кредит саясатынын натыйжалуу эмес экендигин көрсөтүп турат. Ошондуктан, Кыргызстандын валюталык курс саясатынын макроэкономикалык көрсөткүчтөргө таасирин аныктоо маанилүү маселе болуп саналат.

Бул магистрдик иштин максаты, ачык экономикада жүргүзүлгөн т.а Кыргызстандагы заманбап валюталык курс саясатынын макроэкономикалык көрсөткүчтөргө тийгизген таасири аныктоо болуп саналат. Улуттук Банк жана Улуттук статистикалык комитетинин 2002-2018-жылдар аралыгындагы чейректик маалыматтарынын негизинде ARDL коинтеграция тести жасалды.

Анализдин жыйынтыгы боюнча валюталык курстун экспорт, импорт жана ИДПга болгон чоң таасири бар. Ошондой эле, экспорт менен импорттун ортосундагы тыгыз байланыш аныкталган.

Ачкыч сөздөр: Валюта саясаты, валюталык система, валюталык курс, экономикага таасири, факторлор, Улуттук банк.

ÖZ

Yazar	:Nuriza Çekeeve
Üniversite	:Kırgızistan –Türkiye Manas Üniversitesi
Ana Bilim Dalı	:İktisat
Tezin Niteliği	:Yüksek Lisans Tezi
Sayfa sayısı	:xv+102
Mezuniyet Tarihi	: 20/06/2019
Tez Danışman(lar)ı	:Yrd.Doc.Dr. Damira Baigonuşova

Döviz Kuru Politikası ve Onun Açık Ekonomideki Makroekonomik Etkileri: Kırgızistan Örneği

Periyodik tekrarlayan döviz kurundaki ve fiyatlardaki keskin dalgalanmalar, uzun vadeli finansal kaynakların eksikliği, üretimin gelişmesi ve ithalata bağımlılığın artması Ulusal Banka politikasının etkin olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla, döviz kurunun makroekonomik göstergeler üzerindeki etkisinin sonuçlarının dikkate alınması, döviz kuru politikasının uygulanması konusunda önemlidir.

Bu yüksek lisans çalışmasının amacı, döviz kurunun makroekonomik göstergeler üzerindeki etkisini belirlemektir. Kırgız Cumhuriyetinin Ulusal Bankası ve Ulusal İstatistik Komitesi verilerine dayanan ARDL cointegre testini 2002-2018 dönemini kapsayan üç aylık verileri kullanılarak ampirik bir analiz yapılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, döviz kurunun ithalata, ihracata ve GSYİHya önemli etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ihracat ve ithalat arasında önemli bir bağlantı olduğu ortaya çıktı.

Anahtar kelimeler: döviz kuru politikası, döviz kuru sistemi, döviz kuru, ekonomiye etkisi, faktörler, Merkez Bankası.

АБСТРАКТ

Автор	:Нуриза Чекеева
Университет	:Кыргызско-Турецкий университет “Манас”
Направление	:Экономика
Вид работы	:Магистерская диссертация
Количество страниц	:xv+102
Дата окончания	:20/06/2019
Научный руководитель	:и.о.доц. Дамира Бойгонушова

Политика валютного курса и её макроэкономическое влияние в открытой экономике: на примере Кыргызстана

Периодические повторяющиеся резкие колебания валютного курса и цен, нехватка долгосрочных финансовых ресурсов, неразвитое производство и увеличение зависимости от импорта показывает неэффективность политики Национального банка. Таким образом, рассмотрение результатов влияния валютного курса на макроэкономические показатели представляет значимость в вопросах реализации политики валютного курса.

Целью данной магистерской работы является выявление влияния валютного курса на макроэкономические показатели. Проведен эмпирический анализ с использованием квартальных данных, охватывающих период 2002-2018 гг, с подходом ARDL на основе данных Национального банка и Национального статистического комитета Кыргызской Республики .

Согласно итогам исследования валютный курс оказывает значительное влияние на экспорт, импорт и ВВП. А также выявилась значительная связь между экспортом и импортом.

Ключевые слова: Валютная политика, валютная система, валютный курс, влияние на экономику, факторы, Национальный банк.

ABSTRACT

Author	:Chekeeva Nuriza
University	:Kyrgyz-Turkish Manas University
Department	:Economics
Type of Dissertation	:Master Thesis
Number of page	:xv+102
Graduation date	:20/06/2019
Supervisor	:Assist.Prof.Dr. Damira Baigonushova

THE EXCHANGE ANGE RATE POLICY AND ITS MACROECONOMIC EFFECTS IN OPEN ECONOMY: KYRGYZSTAN CASE

Periodic recurring fluctuations in the exchange rate and prices, lack of long-term financial resources, undeveloped production, and an increase in dependence on imports show the ineffectiveness of the National Bank's policy. In this way, consideration of the results of the influence of the exchange rate on macroeconomic indicators is significant in matters of the implementation of exchange rate policy.

The aim of this master's work is to examine the interaction currency policy to the macroeconomic indicators. Determined the effectiveness of the exchange rate policy by doing an econometric analysis quarterly data covering the period 2002-2018 with ARDL(Autoregressive distributed lag) Bounds Testing Approach based on the data of National Bank of The Kyrgyz Republic and National Statistics Committee.

The findings suggest that the the exchange rate has an important effect to the export, import and GDP. Also determined some effects between exports and imports.

Key words: Currency policy, currency system, exchange rate, influence to the economy, factor, National bank.